

1 péld. elnök részére
fennutalva
2019-01-16
Beuf. Tuba

1 péld-t a tisztem
mel

BALASSAGYARMATI TÖRVÉNYSZÉK BV CSOPORT	
A törvényszék működését elektronikus úton is lehet elérni, az ügyek kezelésével	
Évk: 2019 JAN 14.	
Példány: 1	Melléklet: 13+1 db
Az ügyirat száma: Bv. hsh/2018	

Magyarország Alkotmánybírósága

1015 Budapest Donáti u. 35-45.

A Balassagyarmati Törvényszék Büntetés-végrehajtás Csoportja útján

Tisztelt Alkotmánybíróság!

képviselőként eljárva (ügyvédi meghatalmazás P/1. szám alatt csatolva) a következő

alkotmányjogi panaszt

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV / 126 -U / 2019	
Érkezett: 2019 JAN 21.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 12 db	

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Balassagyarmati Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának **Bv.484/2018/4.** számon, 2018. szeptember 27. napján hozott végzését (**P/2.** számon csatolva) és az azt helybenhagyó, Balassagyarmati Törvényszék, mint másodfokú bíróság **3.Beüf.495/2018/2.** számú, 2018. október 25-én kelt és a Panaszos jogi képviselőjének 2018. november 12-én kézbesített végzését (**P/3** számon csatolva), mint alaptörvény-ellenes bírói döntést megsemmisíteni szíveskedjék.

Kérelmem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének III. Cikke, (kínzás és embertelen bánásmód tilalma) és XXVIII. cikk (1) bekezdése (bírósághoz való fordulás joga).

Kérelmem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 27. § (1) bekezdése, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisíti az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

Az Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy a végzés az Indítványozó büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (továbbiakban Bv. tv.) 10/A. § szerinti kártalanítási ügyében született, melyben kérelmezői minőségben vett részt.

A **P/2.** szám alatt csatolt végzést 2018. november 12-én kézbesítették, így az Abtv. 31. § (1) alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §), ugyanis az Indítványozónak több Alaptörvényben védett jogát is sérti. Indítványozót a jelen ügy tárgyát képező bírósági döntések az ítélt dolog jogintézményének alkalmazásával - **az ítélt dolog kirívóan jogsértő kiterjesztő értelmezésével** - a bíróság megfosztotta Panaszost a bírósághoz való fordulás jogától. Indítványozótól a 2010. május 22-től 2018. április 13-ig tartó fogvatartási időszakára vonatkozóan – a minden jogszabályi feltételnek megfelelő, eljárási határidőn belül előterjesztett - kártalanítási kérelmének elbírálását megtagadták, arra hivatkozva, hogy egy korábbi kártalanítási eljárásban azt már érvényesítette. Indítványozó azonban a korábbi eljárásban nem tudta érvényesíteni kártalanítási igényét mivel, kérelmét formai okra hivatkozva elutasították érdemi vizsgálat nélkül. – Indítványozót így megfosztották attól az alapjogától, hogy jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. Az ügy kiemelt jelentősége továbbá abban is megmutatkozik, hogy Indítványozó emberi méltóságát is érinti, hiszen az Alaptörvény III. Cikkében foglalt kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmód tilalmának, a Magyar Állam általi be nem tartását kompenzáló eljárás során sérültek Indítványozó Alaptörvényben védett jogai. A bírósági végzések Indítványozót alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények vonatkozásában az EJEB joggyakorlatával ellentétesen és így a jogalkotói szándékkal ellentétesen fosztja meg kompenzációtól, más hatékony hazai jogorvoslat hiányában. Mindezerért a jelen beadványban tárgyalt kérdéssel a t. Alkotmánybíróságnak érdemben kell foglalkoznia.

A panasz hangsúlyozottan nem ütközik az ún. negyedfokú jogorvoslat tilalmának elvébe, a beadványban foglaltakat semmiképpen nem lehet ekként értelmezni, az egyértelműen ellentétes lenne az Indítványozó előadásával és annak szándékolt tartalmával.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

...

I.

TÉNYEK

1. Indítványozó szabadságvesztés büntetését 2010 májusa óta tölti, jelenleg a Balassagyarmati Fegyház és Börtönben, azt megelőzően fogvatartása során több büntetés-végrehajtási intézetben is volt elhelyezve.
2. 2010 májusában a Heves Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben volt előzetes letartóztatásban, majd 2011 nyarától átkerült Balassagyarmatra – ahol akkor még nem volt megfelelően elkülönítve a mellékhelység a zárkákban, csupán egy függönnyel került leválasztásra – majd két hónap után Indítványozót átszállították a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási intézet Sándorházi Objektumába. 2011- decemberétől Indítványozó a Váci Fegyház és Börtönben börtön fokozaton töltötte szabadságvesztés büntetését, 2012 áprilisáig, amikor átszállították a Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézetbe, Baracsára. 2012 júliusában – előzetes letartóztatásra – 3 hétre az egri Heves Megyei Bv. Intézetbe, ezt követően pedig visszakérült Vádra. 2012 szeptemberében ismét Balassagyarmatra került, ahol 2013-tól már jogerős szabadságvesztés büntetését kezdte tölni. 2014 januárjától Indítványozó 2018 januárjáig a Váci Fegyház és Börtönben volt, ezt követően került Balassagyarmatra, ahol jelenleg is tölti fogvatartását.
3. Indítványozó folyamatosan alapvető jogokat sértő körülmények között volt fogvatartva, **egyik büntetés-végrehajtási intézetben sem tudták biztosítani a részére a jogszabályban előírt nagyságú mozgásteret/életteret**, és emellett más az elhelyezéshez kapcsolódó körülmények is súlyosbították sérelmeit. A Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézettel kapcsolatban Indítványozó sérelmezte a zárkák nem megfelelő szellőzését, amit a túl kicsi ablakok okoztak, a Balassagyarmati és a Váci bv. intézetekben pedig a mellékhelyiség függönnyel történő elválasztását. Vácutt problémát jelentettek Indítványozónak a poloskák és egyéb bogarak is. 2011-ben, mielőtt Balassagyarmatról Sándorházára szállították volna Indítványozót, viszketésre és bőrkütiésre panaszkodva orvoshoz fordult, panaszát azonban nem vették figyelembe és orvosi ellátás biztosítása nélkül szállították át Indítványozót Sándorházára, ahol addigra olyan súlyos tünetei voltak a Balassagyarmaton elkapott bőrfertőzéstől, ami miatt őt el kellett különíteni, egy hétre betegszobára helyezték. Indítványozó sérelmezte tehát a nem

megfelelő orvosi ellátás mellett, a rossz higiéniai körülményeket, ami miatt feltehetően kialakult a betegsége is.

4. Indítványozó a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszában kérte a Balassagyarmati büntetés-végrehajtási intézet parancsnokát, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények javítása vagy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelmek ellensúlyozása érdekében tegye meg a szükséges intézkedéseket. Az intézetparancsnok 2018. április 16. napján kelt 5-397-262/2018. számú határozatában az indítványozó panaszát megalapozottnak találta, megállapította, hogy a Befogadási és Fogvatartási Bizottság állásfoglalása szerint a jogszabályban előírt élettér 1 főre jutó minimumát az intézetben fennálló állandó túlszűfolttság miatt nem tudják biztosítani, az Indítványozó más bv. intézetbe történő szállítására tett indítványt a BvOP elutasította. (A 5-397-262/2018. számú intézetparancsnoki határozat **P/4.** számon mellékelve)

5. Indítványozó 2018. április 10. napján kelt kártalanítási kérelmében (a kérelem **P/5.** számú melléklet) a Bvt.tv. 10/A. § (1) bekezdésében meghatározott, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelmei kompenzálását kérte. A kártalanítás egy napra eső összegét a Bv. tv. 10/A.§ (3) alapján a kártalanítás egy napra eső legmagasabb ezerhatszáz forintos összegével számítani.

6. A Balassagyarmati Törvényszék Büntetés-végrehajtási csoportjának önálló aláírási joggal eljáró bírósági titkára 2018. május 17-én, Bv.282/2018/2. számú végzésével Indítványozónak a 2010. május 22-étől 2018. április 12-ig terjedő időszakra előterjesztett kérelmét elutasította, mivel „eljárásjogi okból alaptalannak találta” mivel nem a külön jogszabályban (16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 8. számú melléklet) a kérelem benyújtására rendszeresített formanyomtatványon került benyújtásra. (**P/6.** számon mellékelve)

7. A Bv. tv. az érdemi vizsgálat nélküli elutasítás eseteit pontosan meghatározza, és bár ezek közül egyik sem volt megállapítható az előterjesztett kérelemmel kapcsolatban a Balassagyarmati Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának Bv.282/2018/2. számú végzése a kérelmet annak érdemi vizsgálata nélkül a jogszabályban fel nem sorolt okra hivatkozva elutasította. A Bv. tv. 70/A. § (5) bekezdése szerint a büntetés-végrehajtási bíró a

kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján elutasítja, ha a kérelem elkésett, a kérelem nem az arra jogosulttól származik, az elítelt a 144/B. §-ban meghatározott panaszt nem terjesztette elő vagy a kérelemben megjelölt időszakra vonatkozóan az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB az államot kártérítésre kötelezte, vagy a polgári bíróság kártérítést vagy sérelemdíjat ítélt meg.

8. A kérelem nem volt elkésett, az arra jogosulttól származott, a 144/B. §-ban meghatározott panaszt Indítványozó előterjesztette és a kérelemben megjelölt időszakra vonatkozóan az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB nem kötelezte az államot kártérítésre és polgári bíróság sem ítélt meg kártérítést vagy sérelemdíjat.

9. A döntés ellen Indítványozó fellebbezéssel élt (P/7. számú melléklet) amelyben kifejtett azon álláspontját, hogy a Bv. tv. 10/A. § (5) bekezdésének nyelvtani értelméből nem következik egyértelműen, hogy a kártalanítási kérelem „kizárólag” a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet mellékletét képező formanyomtatványon nyújtható be, különös tekintettel arra, hogy amennyiben ez következne a Bv. tv. 10/A. § (5) bekezdéséből, úgy a jogalkotó ezt, mint elutasítási okot megjelölte volna a jogszabályban. **A kérelem tehát úgy került elutasításra, hogy nem állt fenn jogszabályban meghatározott elutasítási ok és a kártalanításra való jogosultság a büntetés-végrehajtási intézetek által szolgáltatott adatok alapján is megalapozott volt.**

10. Indítványozó fellebbezésében felhívta a bíróság figyelmét arra, hogy a Bv. tv. 10/A. § (5) bekezdése tartalmaz olyan feltételeket, ami a 70/A. § (5) bekezdésében felsorolt elutasítási okok között is felsorolásra kerülnek. A törvény szövege a kérelem formai követelményeit tekintve azonban a „*kártalanítás iránti igényt írásban, a külön jogszabályban a kérelem benyújtására rendszeresített nyomtatványon*” felsorolást nem tartalmazhatja konjunktív feltételként, mivel ebben az esetben az „*írásban*” kitétel feleslegessé válik – hiszen a formanyomtatványon értelemszerűen írásban lehet csak nyilatkozni. Vagyis abból, hogy a jogalkotó benne hagyta a jogszabályban az „*írásban*” feltételt is, lehetővé tette, hogy a formanyomtatványon kívüli más írásos formában is előterjeszthető legyen a kérelem. Ezért nem következik a jogszabályból, a kérelem előterjesztésének kizárólagos módjaként a

formanyomtatvány, de amennyiben ez így is lenne, abban az esetben sem lehetne elutasítási ok, mivel az elutasítási okok között nincsen nevesítve.

11. Indítványozó arra is kitért, hogy a bíróság által hivatkozott Miniszteri indokolás nem lehet alapja jogszabályban meg nem határozott jogkövetkezmény alkalmazásának. A T/17572. számú törvényjavaslat indokolása a következőt tartalmazza a Bv. tv. 10/A. §-át érintő szövegcserehez „A gyakorlatban nehézséget okoz, hogy a kártalanítás iránti kérelmekben gyakran nem jelölik meg a kérelmezők azt, hogy a kártalanítás kifizetése hova, milyen fizetési számlára történjen. Ezért a hiánypótlásra felhívások elkerülése - ami adminisztratív terhet jelent - érdekében célszerű jogszabályi szinten rögzíteni azt, hogy a kérelmet milyen adattartalommal kell benyújtani. A kérelem benyújtására szolgáló nyomtatványt - jelenleg nem kötelező jelleggel - a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 8. sz. melléklete tartalmazza.” Főleg mivel hogy a jogszabálmódosítás célja nem lehetett az, hogy a megfelelő adattartalommal előterjesztett kártalanítási kérelem elutasításra kerüljön.

12. A Balassagyarmati Törvényszék, mint másodfokú bíróság 3.Beüf.332/2018/2. számú végzésében az első fokú döntést helyben hagyta (P/8. számú melléklet). A bíróság döntésének rendkívül rövid indokolása Indítványozó érvelését nem cáfolja meg, csupán ismételten megállapítja, hogy a kérelem elutasításának volt helye, mivel nem formanyomtatványon került benyújtásra. A végzés 2018. július 5. napjával jogerőre emelkedett.

13. Ezt követően 2018. július 17-én Indítványozó ismételten előterjesztette kártalanítási kérelmét a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 8. sz. mellékletén, a korábbi kérelmével azonos tartalommal és kérve az azóta eltelt idő vizsgálatát is.(P/9. számú melléklet) A kérelem benyújtásának – a fogvatartás teljes időszakára – továbbra sem volt semmi akadálya, a jogszabályban rögzített minden feltétel teljesült. **A kérelem benyújtására rendelkezésre álló jogvesztő 6 hónapos határidő nem telt le** (Bv.tv. 10/A§ (4) bekezdés), az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosan fennálltak. A Bv. tv. 144/B§ szerint előterjesztett panasz beadványban a bv. intézet parancsnoka is elismerte a kártalanítási igény megalapozottságát. Továbbá, ahogy arról a kérelmében is nyilatkozott, Indítványozó részére korábban semmilyen bírói fórumon – beleértve a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságát

is – nem ítélték meg kártérítést a sérelmezett időszakban elszenvedett körülményekre (Bv. tv. 10/A.§ (5)-(6) bekezdések).

14. 2018. október 3. napján kézbesítették kérelmező jogi képviselőjének a Balassagyarmati Törvényszék Bv.484/2018/4. számú végzését, amelyben a 2018. április 13. napjától 2018. július 17. napjáig tartó időszakra 115.200,- forint kártalanítást állapítottak meg, a 2010. május 22. napjától 2018. április 12. napjáig terjedő időszakra azonban az Indítványozó kártalanítási kérelmét elutasították. (P/2. számú melléklet) A bíróság indokolása szerint a 2010. május 22-től 2018. április 12-ig terjedő időszakra Indítványozó kártalanítási igényét „már érvényesítette, azt a törvényszék érdemi határozatával (sic!) elbírálta”.

15. A végzés ellen Indítványozó fellebbezéssel élt (P/10. számú melléklet), melyben kifejtette, hogy a Balassagyarmati Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának Bv.484/2018/4. számú végzése jogsértő módon tagadta meg a 2010. május 22-től 2018. április 13-ig tartó fogvatartási időszakra vonatkozóan a kártalanítási kérelem elbírálását, mivel a hivatkozott korábbi kártalanítási eljárásban nem tudta panaszos a kártalanítási igényét érvényesíteni, kérelmét formai okra hivatkozva utasították el érdemi vizsgálat nélkül. Indítványozó hangsúlyozta, hogy nyilvánvaló, hogy az a megállapítás, hogy Kérelmező kártalanítási igényét ezen időszakra korábban érvényesítette, teljes mértékben abszurd, tekintettel arra, hogy egy – egyébként a Bv. tv-ben nem szereplő megtagadási okra hivatkozva – formai hiányosság miatt utasították el a kérelmét.

16. A Balassagyarmati Törvényszék, mint másodfokú bíróság, október 25-én tartott tanácsülésén hozott 3.Beüf.495/2018/2. számú végzésében az elsőfokú végzést helyben hagyta. A bíróság indokolásában ezúttal is csak egy bekezdésre szorítkozott. Döntésének indokaként a 2011. évi CLXI. Törvény (továbbiakban Bszi.) 2. §-ának (1) bekezdésére hivatkozva kifejti, hogy azzal, hogy a bíróság a vitássá tett vagy megsértett jogról véglegesen dönt – e döntése válik „ítélt dologgá”. Kivételt elsősorban a rendkívüli jogorvoslatok jelentenek, de a büntetés-végrehajtási ügyekben kizárólag a legfőbb ügyész indítványára a Kúria törheti át a jogerőt, s rendelhet el új eljárást, ebből egyenesen következik a bíróság érvelése szerint, hogy a 2018. április 12. napját megelőző időszakra ismételt kártalanítási igény nem terjeszthető elő.

II.

A BÍRÓI DÖNTÉS ALAPTÖRVÉNYELLENESSÉGÉNEK AZ OKA

17. Mielőtt a bírói döntés alaptörvény ellenességének okait részletesen kifejtem, előzetesen hivatkozom az Alkotmánybíróságnak a magyar állam nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítésével kapcsolatos gyakorlatára, elvárásaira.

18. Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése azt a kötelezettséget rója az államra, hogy nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítsa a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. A *pacta sunt servanda* elvéből következően tehát az Alkotmánybíróságnak és a rendes bíróságoknak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne (1718/B/2010. AB határozat).

19. A t. Alkotmánybíróság a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában kimondta, hogy abban az esetben, ha egy adott hazai jogszabály azonos tartalmú az Egyezményben, vagy annak valamelyik Kiegészítő Jegyzőkönyvében foglalt joggal, vagy ha e jog biztosítására irányuló kötelezettség teljesítését szolgálja, az Alaptörvény Q) cikkéből az is következik, hogy az Alkotmánybíróságnak tartózkodnia kell az adott jogszabály (vagy jogszabályi rendelkezés) olyan értelmezésétől, amelynek elkerülhetetlen következménye a vállalt nemzetközi jogi kötelezettség megsértése és Magyarország sorozatos elmarasztalása lenne a Bíróság előtt.

A kínzás és embertelen bánásmód tilalmának megsértése – Alaptörvény III. Cikk

20. Az Egyezmény 3. Cikkét az egyik legalapvetőbb cikkének kell tekinteni, amely az Európa Tanácsot megalkotó demokratikus társadalmak alapértékeit testesíti meg (lásd: *Pretty v. Egyesült Királyság*, no. 2346/02, § 49, ECHR 2002-III). Ellentétben az Egyezmény más rendelkezéseivel, abszolút módon van megfogalmazva, kivétel, fenntartás, az Egyezmény 15. Cikke szerinti eltérés lehetősége nélkül (lásd, *inter alia*: *Chahal v. Egyesült Királyság*, 1996. november 15., § 79, *Reports* 1996-V).

21. Az EJEB következetes ítélkezési gyakorlata értelmében kizárólag a jogszerű bánásmód vagy büntetés bizonyos formáihoz szükségszerűen kapcsolódó szenvedésen túlmenő, további szenvedés és megalázás sérti az Egyezmény 3. cikkében foglalt tilalmat. A személyi szabadságtól való megfosztáshoz vezető intézkedések (jellemzően valamely kényszerintézkedés vagy szabadságvesztés büntetés okán történő fogvatartás) gyakran járnak együtt ezzel a körülménnyel, ezért az államnak biztosítania kell, hogy egy személy fogvatartásának körülményei ne sértsék az adott személy emberi méltóságát. Az államnak ennek megfelelően garantálnia kell, hogy az intézkedés végrehajtásának módja és formája nem teszi ki a személyt a fogvatartásával elkerülhetetlenül együtt járó szenvedés szintjén túlmenő szorongásnak vagy megpróbáltatásnak, illetve azt is, hogy - egy büntetés-végrehajtási intézettől elvárható mértékben - a fogvatartott egészsége és jóléte megfelelően biztosított legyen (Kudla kontra Lengyelország [GC], (30210/96.), 2000. október 26., 92-94. bekezdés).

Az Alkotmánybíróság releváns gyakorlata

22. Az Alkotmánybíróság a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód, illetve büntetés abszolút tilalmát kimondó rendelkezés [Alkotmány 54. § (2) bek., illetve Alaptörvény III. cikk (1) bek.] tartalmának részletes kifejtésével először a 32/2014 (XI. 3.) számú határozatában foglalkozott. Ebben a döntésében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az Alaptörvény külön cikkben szabályozza az emberi élethez és méltósághoz való jogot (II. cikk) és a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód, illetve büntetés tilalmát (III. cikk), az alkotmányozó hatalom normaszerkesztési módja csupán formai különállást valósít meg, így az Alkotmánybíróság értelmezésében a III. cikk (1) bekezdésében megjelenő tilalmak az emberi élethez és méltósághoz való jog megsértése tilalmának önálló, speciális megfogalmazásai is egyben. E felfogás összhangban van az Egyezmény 3. cikkének EJEB által kifejtett tartalmával is, amely szerint az említett tilalmak megszegése az emberi méltóság sérelmét is jelenti.

23. A fogvatartottak alapjogaiba "[...] történő beavatkozás jogalapját a büntetőeljárásban meghozott jogerős ítélet teremti meg, a tényleges korlátozás, beavatkozás azonban a végrehajtás menetében történik. Az egyének helyzetében jogilag ugyan az elítélés, ám ténylegesen a végrehajtás ténye váltja ki az érzékelhető változást." [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31., legutóbb megerősítve: 30/2013. (X. 28.) AB határozat, ABH 2013, 892, 902.] Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel hangsúlyozza, hogy **a kínzás,**

az embertelen vagy megalázó bánásmód, illetve büntetés tilalmának abszolút jellegéből következik, hogy érvényesülését minden esetben - így a fogvatartás végrehajtása során is - biztosítani kell.

Fenti elvek jelen ügyre alkalmazva

24. A Budapest Környéki Törvényszék 3Beüf.495/2018/2. számú végzése sérti az Alaptörvény III. Cikkét, mivel a 2010. május 22. napjától 2018. április 12. napjáig terjedő időszakra az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények tekintetében Indítványozó sérelmei nem kerültek kompenzálásra. Olyan sérelmeket hagytak figyelmen kívül ezzel, mint a mellékhelyiség zárkán belüli elkülönítésének hiánya – ami abban az esetben is rendkívül súlyos megalázó körülmény, ha a jogszabályban előírt mozgástér biztosított, mivel meghaladja a szabadságvesztés büntetéssel immanensen együtt járó sérelmeket.

25. Hangsúlyozandó, hogy az Indítványozó ezen – több, mint nyolc éven át tartó - sérelmeiért semmilyen kompenzációt nem kapott a Törvényszék határozata értelmében. A kínzás- és embertelen bánásmód tilalma jellegéből fakadóan olyan alapjog, melynek sérelme sokszor csak utólagos kompenzációval orvosolható. Jelen ügyben a büntetés-végrehajtási intézetek állapota miatt az állam nem képes biztosítani az emberhez méltó fogvatartási körülményeket, pedig erre kötelezettsége lenne. A jogsértést súlyosítja, hogy mindezért kárpótlást sem hajlandó nyújtani. Az állam – és a nevében eljáró bíróságok ezen mulasztása – egyértelműen az Alaptörvény III. Cikkébe ütközik, egyben az Alaptörvény XXVIII. Cikk (7) bekezdésében foglalt bírósághoz való jogot is sérti.

A bírósághoz fordulás jogának megsértése

26. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy **valamely perben a jogait** és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan **bíróság** tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül **bírálja el**.

27. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tehát deklarálja a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint pedig - 3027/2018. (II. 6.) AB határozat -

a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített **bírószághoz való jog** valamennyi feltételét is. (ABH 1998, 91, 98–99.) Az Alkotmánybírószág értelmezésében tehát a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint **a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen.** Önmagában a bírói út igénybevételeének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is” (Indokolás [24]).

28. Az Alkotmánybírószág ezzel összefüggésben azt is rögzítette, hogy a bírósághoz való fordulás alapvető joga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A személyek alanyai, alakítói és nem tárgyai, „elszenvedői” a bírósági eljárásnak. **Alaptörvényben biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelességeiket elbírálja s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményét,** és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére. [59/1993. (XI. 29.) AB határozat].

29. Az Alkotmánybírószág gyakorlata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog vizsgálata kapcsán a szükségességi-arányossági teszt alkalmazása is indokoltta válik. Az Alkotmánybírószág III/1522/2014. számú 2014. november 11-én kelt határozatában mondta ki a következőket: „A jelen ügyben azt kellett megvizsgálni, hogy a keresetindítási határidő rövidsége, mint a bírósághoz való fordulás jogának, valamint a tisztességes eljáráshoz való jognak a korlátozása megfelel - e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írt szükségességi - arányossági tesztnek, mely szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely **alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.**” [említett határozat 152.]

30. Figyelemmel arra, hogy a t. Alkotmánybíróság több döntésében is hivatkozta és rendszeresen figyelemmel van a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára, az alábbiakban a bírósághoz való jog kapcsán ezen fórum gyakorlatát is hivatkozzuk. Az Egyezmény 6. Cikke biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jogot, melynek immanens része a bírósághoz való fordulás joga is.

31. Az EJEB értelmezésében a bírósághoz való jogot, egyik aspektusa a hozzáférés joga, azaz a bíróság előtti eljárás megindításához való jog (*Golder kontra Egyesült Királyság*, § 36). A „bírósághoz való jog” és a hozzáférés joga nem abszolút jogok. Korlátozásoknak vethetők alá, de ezek **nem szűkíthetik vagy csökkenthetik az egyének hozzáférését olyan módon vagy mértékben, amely már ezen jog lényegét vonná el** (*Philis kontra Görögország*, § 59; *De Geouffre de la Pradelle kontra Franciaország*, § 28, és *Stanev kontra Bulgária* [GC], § 229).

32. A bírósághoz való hozzáférés jogának „gyakorlatinak és hatékornak” kell lennie (*Bellet kontra Franciaország*, § 38). Egy fellebbezés vagy egy bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtására vonatkozó formai követelményeket és betartandó határidőket megszabó rendelkezések célja, hogy biztosítsák az igazságszolgáltatás megfelelő működését és – különösen – a jogbiztonság elvével való összhangot. **Ezzel együtt a kérdéses szabályok, illetve azok alkalmazása nem akadályozhatja meg a peres feleket egy rendelkezésre álló jogorvoslat igénybe vételében** (*Miragall Escolano kontra Spanyolország*; *Zvolsky és Zvolksa kontra Cseh Köztársaság*, § 51).

33. Így az ügy speciális körülményeitől függően ezen jog gyakorlati és hatékony jellege csorbulhat, például: olyan eljárásjogi korlátok miatt, amelyek kizárják vagy korlátozzák a bírósághoz való fordulás lehetőségét. **A nemzeti bíróságok különösen szigorú eljárásjogi jogértelmezése (eltúlzott formalizmus) megfoszthatja a kérelmezőket a bírósághoz való hozzáférés jogától** (*Perez de Rada Cavanilles kontra Spanyolország*, § 49; *Miragall Escolano kontra Spanyolország*, § 38; *Société anonyme Sotiris és Nikos Koutras ATTEE kontra Görögország*, § 20). Továbbá, a bírósághoz való jogba nemcsak eljárás megindításának joga tartozik bele, hanem a jogvita bíróság általi eldöntéséhez való jog is.

Fenti gyakorlat jelen ügyre vonatkoztatva

34. A Bv. tv. 10/A.§ szerinti kártalanítási eljárással kapcsolatban külön kiemelendő, hogy rendkívül problematikus jogalkotói megoldás az, hogy a kártalanítás alapvetően polgári jogi jellegű intézményére egy attól teljesen idegen és ezért rendkívül nehezen alkalmazható büntetőjogi eljárási törvényt kell alkalmazni. A polgári perrendtartás jogerő fogalmát alkalmazó bírói gyakorlat alapján a jelen beadványban támadott bírósági döntések elképzelhetetlenek lennének, mivel a BH2002. 235. számú legfelsőbb bírósági határozat, kimondta, hogy az ítélt dolog tárgya: a keresettel érvényesített jogról való döntés, az annak alapjául szolgáló releváns tények és jogi okfejtések” – vagyis egy olyan végzés, amiben a kérelem tárgyáról nem hoztak döntés, csupán az előterjesztés módját vizsgálták nem teheti ítélt dologgá a kérelem tárgyát is.

35. Az Alaptörvény az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges és az esetek többségében alkalmas eljárásra ad jogot. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a bírósági eljáráshoz biztosít jogot, és nem azt garantálja, hogy annak eredménye minden esetben helyes lesz, ugyanakkor a bíróságnak a megsértett jogról vagy vitássá tett dologról magáról kell érdemben döntenie – egy olyan bírósági döntés, ami egy beadvány tárgyát nem vizsgálva a formai hiányosságok alapján hozta döntését – és nem a megsértett jogról döntött - nem keletkeztetheti az ügy tárgyának ítélt dologgá válását.

36. Jelen ügy lényege, hogy miután kérelme tárgyában nem hozott érdemi döntést egy bírói fórum - arra hivatkozva, hogy az nem felel meg bizonyos formai követelményeknek – Indítványozó az ismételten előterjesztett és minden formai és eljárási előírásnak megfelelő kérelmének jelentősebb része azért kerül ismételten elutasításra, mert az eljáró bíróság szerint korábban már született egy ezzel kapcsolatos érdemi határozat. Tehát a bíróság anyagi jogerőt tulajdonított egy olyan határozatnak, aminek nem volt tárgya az ügy érdemének eldöntése – hanem éppen ellenkezőleg, **az Indítványozónak felrótt formai hiányosság miatt a bíróság elutasította az érdemi vizsgálatba bocsátkozást.**

37. A 2010. május 22. napjától 2018. április 12. napjáig terjedő időszakra a kérelem ugyanis anélkül került elutasításra, hogy a Bv. Csoport bármilyen érdemi megállapítást tett volna a

Kérelmező elhelyezési körülményeire, a részére biztosított mozgástér/élettér nagyságára vagy egyéb ehhez kapcsolódó – a kérelemben sérelmezett – körülményre. Nyilvánvaló, hogy az a megállapítás, hogy Kérelmező kártalanítási igényét ezen időszakra korábban érvényesítette teljes mértékben abszurd, tekintettel arra, hogy egy – egyébként a Bv. tv-ben nem szereplő megtagadási okra hivatkozva – formai hiányosság miatt utasították el a kérelmét. Emellett a Bv. tv. 10/A. § (4)-(6) bekezdéseiben foglalt feltételek – határidő, 144/B. § szerinti panasz előterjesztése, nyilatkozatok – teljesültek, a kérelem érdemi elbírálásának semmilyen akadálya nem volt.

38. A teljesség kedvéért utalok 2/2015. számú büntető jogegységi határozatra, mely meghatározza az anyagi jogerő fogalmát, ami szerint az anyagi jogerő **az ügy tárgyának végleges, minősített kötőerővel történő lezárását jelenti**, vagyis ítélt dolgot (*res iudicata*) eredményez. Jelen esetben ilyen határozat nyilvánvalóan nem született. Ebből következően tehát a Balassagyarmati Törvényszék Bv.484/2018/4. számú és az azt helyben hagyó 3.Beüf.495/2018/2. számú végzéseinek Alaptörvény-ellenességét az okozza, hogy úgy fosztja meg a bírósághoz való jogától az Indítványozót az ítélt dolog intézményére hivatkozva, hogy az ügy tárgyában érdemi döntés korábban sem született.

39. Az ítélt dolog jogintézményének nyilvánvalóan téves és Alaptörvénybe ütköző értelmezésével – az eljárás bíróság megfosztotta Indítványozót a bírósághoz való fordulás jogától. A bíróság ilyen értelmezésében fontos tényező lehetett, hogy a büntetőjog eljárásjogi szabályait kénytelen alkalmazni egy polgári jellegű – kártérítés – jog tekintetében, ahol a formai hiányosság miatti elutasítás nem tekinthető ítélt dolognak. **Az EJEB esetjoga alapján is tehát jelen esetben az eltúlzott formalizmus közvetve – egy másik eljárásban – okozta a bírósághoz fordulás jogának teljes kiüresítését.**

40. Mindezek alapján felmerül a kérdés, hogy abban az esetben, amikor a döntés tartalmi helyességéről – már ami az eljárás tárgyát képező jog vonatkozásában felmerülhet – nem is lehet beszélni, mivel a döntés ilyen tartalommal nem rendelkezik, állhat-e arányban a legitim cél – feltéve, hogy ilyen cél egyáltalán azonosítható - a korlátozással. A válasz természetesen egy határozott nem, hiszen még a legitim cél meglétének esetében **sem szűkíthetik vagy csökkenthetik az egyének hozzáférését a bírósághoz olyan módon vagy mértékben, amely**

már ezen jog lényegét vonná el, teljesen kiüresítve azt, mint jelen esetben is.. A korlátozás a feltétlenül szükséges mértéket messze túllépte, tehát aránytalan volt, ami egyértelműen az Alaptörvény XXVIII. Cikk (1) bekezdésének sérelmére vezetett.

III.

KÉRELEM

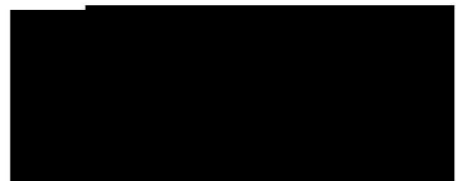
Összegezve a fent részletesen kifejtett indokaimat, kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg, hogy a Balassagyarmati Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának **Bv.484/2018/4.** számon, 2018. szeptember 27. napján hozott és az azt helybenhagyó, Balassagyarmati Törvényszék, mint másodfokú bíróság **3.Beüf.495/2018/2.** számú, 2018. október 25-én kelt és a Panaszos jogi képviselőjének 2018. november 12-én kézbesített végzése sérti az Indítványozó Alaptörvény III. Cikk (1) bekezdésében biztosított kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmát. az Alaptörvény XXVIII. Cikkének (1) bekezdésében biztosított bírósághoz való fordulás jogát.

Tisztelt Alkotmánybíróság, a beadványban részletesen kifejtett indokok alapján kérem továbbá, hogy Balassagyarmati Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának Bv.484/2018/4. számon hozott végzését és az azt helybenhagyó Balassagyarmati Törvényszék, mint másodfokú bíróság 3.Beüf.495/2018/2. számú végzését, mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseket semmisítse meg.

Budapest, 2019.január 11.

Tisztelettel,

Indítványozó képviselőjében:



Karsai Dániel Ügyvédi Iroda
dr. Karsai Dániel András